

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА СХОДІ УКРАЇНИ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Потіха О. Б.,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

Військовий конфлікт, який розгорнувся на сході України навесні 2014 року та його наслідки трагічно позначаються усіх сферах суспільного життя. Війна порушує звичний ритм життя сучасної молоді, призводить до моральних травм та ускладнює реалізацію нею своїх прагнень та цінностей. Метою дослідження стала оцінка студентством військових дій на сході України та їх вплив на формування ціннісних орієнтацій студентської молоді. Дослідження проведено на базі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. Респондентами стали 140 студентів університету – 104 юнаки та 36 дівчат віком від 18 до 21 року, які представляють, в основному, Західний регіон України. Зміст анкети побудований на основі соціологічного дослідження Центру Разумкова щодо оцінки громадянами ситуації на Донбасі, доповнений власними матеріалами.

Напружена суспільно-політична ситуація на сході України та продовження збройного конфлікту негативно впливають на студентську молодь не лише окупованих територій, а й на усіх молодих громадян нашої держави. В умовах популяризації насилля надзвичайно важливим є становлення повноцінного громадянина, здатного захищати свої права, адже від цього залежить і майбутнє нашої держави. Війна зводить нанівець моральні та правові норми мирного життя, компроміс та діалог як засіб досягнення цілей. Це значною мірою визначатиме норми поведінки громадян України, які пройшли становлення під час війни. Прагнення миру і припинення війни нині є головним бажанням українського студентства.

З початком військової агресії Росії на сході нашої держави суттєво підвищилися показники таких ціннісних пріоритетів української молоді, як державна незалежність України, демократичний розвиток країни, свобода слова, демократичний контроль рішень влади, національно-культурне відродження, соціальна рівність та участь у політичному житті [1]. Натомість до початку гібридної війни кількість молодих людей, які постійно цікавилися політичними подіями в країні становила лише 13,2%, тоді як 33,4% політикою не цікавилися зовсім [2]. Роки війни кардинально вплинули на формування системи цінностей молоді, зокрема зросла значущість громадянських та національних цінностей, таких, як патріотизм, свобода, толерантність, гуманізм. На сьогоднішній день надзвичайно важливим є те, що питання формування ціннісних орієнтацій молоді має бути невід'ємним елементом державотворчих процесів та включення у ці процеси молоді. Адже молодь є тією соціальною

групою, яка вирішальним чином впливає на зміст та характер майбутнього нашої держави, акумулює перспективні тенденції суспільного розвитку.

Дослідження мало на меті з'ясувати ставлення студентів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя до війни, їх оцінку суспільно-політичної ситуації в країні та її вплив на ціннісні орієнтації сучасної молоді.

Проведене опитування дає підстави стверджувати, що більшість молодих людей нашого університету є свідомими громадянами, які вболівають за долю своєї держави. Так, 89% респондентів відповіли, що їх турбує питання про складність відносин між Україною та Росією, а 93% опитаних наголосили, що моніторять перебіг військових дій у ЗМІ. 91% опитаних вважають Росію державою-агресором, стороною конфлікту, а Донецьку та Луганську „народні республіки” розцінюють як терористичні організації, які не мають права представляти інтереси населення цих територій (50%). Даючи загальну оцінку військового конфлікту, загарбницькою війною Росії проти України вважають 89% респондентів, кожен з яких називає Російську федерацію державою-агресором. Донецьку та Луганську „народні республіки” вважають квазідержавними утвореннями 33% опитаних, при цьому 83% з них визнають, що Росія – сторона конфлікту.

Переважає більшість опитаних (57%) переконані у необхідності надання Україні летальної зброї, яка дасть можливість українським військовим зупинити російську агресію. 23% респондентів, побоюючись подальшого загострення збройного протистояння, вважають, що надання такої зброї ускладнить мирне вирішення конфлікту, а 13% опитаних впевнені, що надання летальної зброї принципово не змінить ситуацію. Подальші дії щодо врегулювання конфлікту на сході України студенти оцінюють неоднозначно. 50% опитаних підтримують позицію щодо подальшого продовження воєнних дій та повернення окупованих територій. За відокремлення цих територій та надання їм особливого статусу висловились відповідно 9 та 21% опитаних, 20% студентів наразі не визначились у цьому питанні.

Аналізуючи питання більш глибокого політичного характеру, можна ствердити, що думки респондентів розділилися наступним чином. Так, на запитання про подальше співіснування України та непідконтрольної частини Донбасу, ймовірно, є надто складним для молодих людей і тому відносній більшості респондентів (47%) стало важко відповісти на нього. Решту опитаних висловились за надання Донбасу особливого статусу (23%) та припинення будь-яких стосунків між Україною та окупованими нині територіями (29%).

На запитання щодо участі у бойових діях родичів та близьких позитивно відповіли 46% респондентів, а ті, кого не зачепили військові дії – становлять переважну більшість (54%). Аналізуючи ступінь готовності студенства вступити до лав Української армії у випадку оголошення мобілізації, 43% опитаних не задумувалися над цим питанням. Проте 17%

респондентів сьогодні стверджують, що готові захищати державний кордон. При цьому 33% дівчат схилиються до думки про військову службу та 24% опитаних юнаків готові виступити на захист Батьківщини. Цікавою є позиція студентства щодо оцінки обороноздатності українського війська. 60% опитаних впевнені, що українська армія та її обороноздатність потребують кардинальних реформ, щоб досягти європейського рівня. 26% респондентів переконані, що в Україні з початком війни почалось формування сильної армії, здатної до оборони і лише 14% опитаних впевнені, що в Україні сформована боєздатна армія.

У житті нинішніх студентів неабияку роль займає волонтерство: 61% респондентів особисто або їхні родичі допомагали українським військовим, а 29% – біженцям. Разом з тим, 13% опитаних займають активну громадянську позицію – задіяні у волонтерських рухах на підтримку українських військових, займаються організацією допомоги переселенцям та населенню окупованих територій. На запитання щодо перемоги у війні та повернення захоплених Росією територій, переважна більшість опитаних (81%) впевнені у позитивному вирішенні цього питання на користь України. Як підтверджує дослідження 60% молодих українців висловилися за досягнення миру мирним шляхом.

Отже, нинішні студенти ТНТУ є гідними громадянами та патріотами своєї держави, які прагнуть до єдності та миру і мають намір зробити свій край політично й соціально-економічно стабільним. Аналіз дослідження показав, що нинішнє молоде покоління розуміє той факт, що війна на Донбасі не є локальним конфліктом, не громадянським протистоянням, а триваючою військовою окупацією і збройною агресією з боку Росії проти України, і вірить, що Україна переможе у цій війні та поверне втрачені території. Студентам Тернопільського „Політехніку” властива така система цінностей, яка побудована на почуттях патріотизму та готовності виступити на захист своєї Батьківщини. Займаючи активну громадянську позицію, нинішні студенти, не байдужі до людських нещасть, соціально відповідальні, не втратили віру у мирне майбутнє та відновлення територіальної цілісності своєї держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Савченко С.В. Зміни соціальних норм та ціннісних орієнтацій молоді Донбасу в умовах гібридної війни. [Education and pedagogical sciences](http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2018_1_2). 2018. № 1. С. 5–16. / URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2018_1_2
2. Драч С.В. Ціннісні орієнтації студентської молоді українського суспільства: сутність та динаміка. [Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2010_2_9). 2010. № 2. С. 26–30. / URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2010_2_9